२५ वा. अध्याय

पान ७ श्लोक

२५ १५६

संवत् - १८७२ शके १७३४ युवानाम पौषासी. भानु[illegible] याने
सप्तमी :

रे. कार - बाबा बावाजी धर्माधिकारी -

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

(1)

॥गुरुलोकनाथ॥

॥अध्या॥२५॥पत्रे॥२५॥निरोपण गुणनिरूपण॥श्लोक॥३७॥वोवि॥४५७॥एवं४८६॥

अध्याय
॥२५॥

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal Dhule and the Yashwantarao Chavan Pratishthan, Mumbai. "

स्कं० (२) अ०

श्रीसद्गुरुसीतारामचरणकमलेभ्योनमोनमः॥ ॐनमोदेवनिर्गुण ह्मणोपाहेन
देखेगुण॥ गुणाविननिर्गुणपण॥ तऱ्हीह्मणोनेदितिसर्वथाजाणघेउना॥ १॥ सर्वथा
नघेउनिर्गुणपण॥ तऱ्हीह्मणो नदेतिसगुणपण॥ नातळसीगुणागण॥ अगुणापू
र्णगुरुराया॥ २॥ अगुणाचाचीपरीतुगुणी॥ करीसीगुणत्रयाह्माउणि॥ पंचमह
त्तापासोनिसोडवीताजनीजनार्दन॥ ३॥ त्याचिचीजनासीअर्दन॥ ज्याचेनिहिं
गदेहामर्द्दन॥ जीवजिवासीजीवमार्ग पूर्णी तो कृपाळुजनार्दनघेउकेवी॥ ४॥ ज
नार्दनाचिकृपाळुपण॥ सर्वथानेणतिजाण॥ नेणावयाहेचीकारण॥ तेदेहाभि
माननसांडिति॥ ५॥ जननीजठरीजन्मजाण॥ याजन्मास्तवह्मणतिजन॥ त्या
जनजन्माकरीमर्द्दन॥ यालागीजनार्दननावयासी॥ ६॥ मरणावाढवीजीणे॥ जीवमा
रुनीजीववने॥ देहीनादवीवीदेहपणे॥ ऐसीजनार्दनेकृपाकीजे॥ ७॥ निजभावा
चिपरीपूर्णी॥ एकाकीदेखोनीदीन॥ कृपाकरीजनार्दन॥ कृपाकुपूर्णदीनाचा॥ ८॥
जेजेभावनाभावीजन॥ तेतेपुरवीजनार्दन॥ जोमागेपरमसमाधान॥ त्याचादे
॥१॥ हाभिमाननिर्दळि॥ ९॥ होकाजनार्दनासीसमोर॥ आउहोताअहंकार॥ मातेनेघेउ ॥१॥

Joint project of the Rajwade Samshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

नीयाशास्त्र ॥ करित्रात्तचूर्ण निजांगे ॥ १० ॥ जेवी सूर्याचे निउ जियेउे ॥ आधारेसीयाँरा
त्रीउउे ॥ तेवी जनार्दनना मापुढे ॥ अहंकार बापुडे उरे केवी ॥ ११ ॥ एकनाथगुरुनामाचा
गजर ॥ समुळ उडे अहंकार ॥ तो दुःखदायक संसार ॥ कैसी निर्धारि धरील ॥ १२ ॥
ज्याचि नाम स्मरता आवडी ॥ संसार बादवडी फोडि ॥ जीवाचे जीवबंद सोडि ॥ नामाची
गोडि तलाज वीमोक्ष ॥ १३ ॥ नीज मोक्ष ही वरते ॥ ज्याचे नाम करी सरते ॥ याचे
कृपाळुपणाते ॥ केवी म्या तेथे सांगावे ॥ १४ ॥ नाम प्रतापन करवेसीमा ॥ त्या सद्गुरु
चा निज महीमा ॥ केस्यापरी आकळे आम्हा ॥ काय निरोपमा उपमावे ॥ १५ ॥ आगा
धवाक्ति गुरुची गहण ॥ निर्गुणता अनंत गुण ॥ काय घ्याचे त्याचे आपण ॥ निर्गुनि
र्गुण निजांगे ॥ १६ ॥ धाव घेउनी यापं ... तरत्यासी नाही गाठावो ॥ त्याचि प्राप्ती सीन
कळे उपावो ॥ एक सद्भावा वाचुनी ॥ १७ ॥ सद्भावे स्मरता नामासी ॥ गुरु प्रगटे स्मरणा
पासी ॥ जेवी सागरु सैंधवासी ॥ येथे टेसी निजांगे ॥ १८ ॥ सागरा देता आलिंगण ॥
जेवी सैंधव होय जीवन ॥ तेवी वंदीता सद्गुरुचरण ॥ मीतुपण हारपे ॥ १९ ॥ सद्गुरुरूप
पाजाल्लियापूर्णी ॥ जनची होय जनार्दनी ॥ जे का जन वन वीजन ॥ भिन्नाभिन्न भा

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

सेना ॥२१॥ ऐसेंची अभिप्राय येथ । सांख्य बोलिला भागवत । उत्पत्ती स्थिति प्रळयांत
चत्त्कसंदोदित्त संपूर्ण ॥२२॥ सांख्य ऐको निउद्धवो । वीचारी आपुला अभीप्रावो । संसार
वाढवी अहंभावो । तो अवस्य पहा हो सांडावा ॥२३॥ अहंकार रजउला चींत्ता । तो सांडि
तां नवंचे तत्त्वत्ता । हे पुसो जरी श्रीकृष्णनाथा । तेणे सांख्य या अर्था निरोपिले ॥२४॥
सकळ प्रासीच्या अभिप्रावो । सांख्य अनुवादला देवो । अवस्य सांडावा अहंभावो
॥२५॥ हेचि पाहा हो दृढ केलें । माझेनी पण [illegible] त्ता । माझेमीपण नवंचे तत्त्वता । ला
जीरवा ऐसे श्रीकृष्णनाथा । कीलीअ[illegible]सांवे ॥२६॥ ऐसी उद्धवाची चींत्ता । कळो
सरलि श्रीकृष्णनाथा । बापकृपाळु निज भक्ता । जेणे निवारे अहंता । तें निजव
र्मसांगावे ॥२७॥ आजी उद्धवाचे भाग्य पूर्ण । जगी उद्धवाची धन्य धन्य । ज्यासी सं
तुष्ट श्रीकृष्ण । न करीता प्रश्न निजगुज सांगे ॥२८॥ बाळक काय भुक सांगे । मा
क माता स्तनदेउ लागे । ते कैवल्याचेनी पांगे । धावोनि निजांगे स्तनपान लावि ॥२९॥
त्या होनि अत्ति आगळा । कृष्णी उद्धवाचा कळवळा । तो स्वभक्ताची भजन कळा
॥२॥ जाणो निजीव्हाळा पोषितु ॥३०॥ बाळक नेणे आपुल्हिं चींत्ता । परी माता तां प्रवर्त्तेत्या ॥२॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

च्याहित्ता तिवीउद्धवाच्या निजस्वार्था श्रीलक्ष्मनाथाकळवळा ३१ त्याउद्धवाच्या जेजे
न्यून्य तेंकरावयापरीपूर्ण प्रवर्त्तलाश्रीकृष्ण तोनिजनिर्गुणउपदेशी ३२ पंचवि से
सावियाउद्धवाजाण सांगोनीगुणजयोलक्षण लक्षवीलक्षनिजनिर्गुण तें हे
चीनिरोपणनिजनिष्टा ३३ प्रकृतिपुरुषवीवेक जाल्लियाहीबुद्धिपूर्वक जंव
गुणजयोनाहीनिष्टंक तवबाधी[illegible]अहंभावे ३४ त्तीहीगुणास्तवदेह
जाला त्तिहीगुणजयोनवंचेवेला [illegible]दुआपला नकरवेवहीलाकोन्हा
सी ३५ दोंउजन्मलावृक्षअतिरसी त्तोभीलोनियाकुऱ्हाडिसी समूळछेदवी
वृक्षासी त्तिचीवीवेकासीसत्वगुण [illegible]वीवेकासीमीनत्यासत्वगुण समू
ळउच्छेदितीन्हीगुण सहजेप्रगटनिजनिर्गुण तें कागुणछेदनत्तेमिथ्या ३७
समुळमिथ्यात्तिन्हीगुण नित्यसत्यनिजनिर्गुण येचीअर्थीचिनिरोपण स्व
मुखश्रीकृष्णसांगत ३८ श्रीभगवानुवाच ॥ गुणनामसमिश्राणां पुमान्येन
यथाभवेत् ॥ तन्मेपुरुषवर्थ्येदमुपधारयशंसतः ॥ १ ॥ टिका ॥ ज्याचेनिचरणेप
वित्राक्षित्ति नामेंउद्धरेत्रीजगती ज्याचीरेकतागुणकीर्त्ति क्षयोपावतीमहापापे ३९

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(५)

ज्याचे मृदु मधुर अवीट नाम । उच्चारीता निववि परम । तो उद्धवासी पुरुषोत्तम । आवडीपर
मं बोलतु ॥ ४० ॥ सत्व रज तम तीन्ही गुण । नाम्नि सख्यु ज्ञाता भिन्न भिन्न । पुरुषापासी एकगु
ण । उपजवि चिन्हे ते ऐक ॥ ४१ ॥ निःसंदेह सावधान । निर्विकल्प करुनी मन । ऐकता
माझे वचन । पुरुषोत्तम पूर्ण होइजे स्वये ॥ ४२ ॥ माझे स्वरूपि सद्भावता । ते पुरुषाचि
उत्तमावस्था । माझे वचनी वीश्वासता । पुरुषोत्तमता घरीरीचे ॥ ४३ ॥ ऐसी उत्तमा अतिउत्तम
नीर्गुणा पदवी नीरूपम । तुज मी अर्पी पुरुषोत्तम । माझे वचनी परम वीश्वासल्या ॥ ४४ ॥
भक्तिभावार्थे परम श्रेष्ठ । वचनी विश्वासी अतिवरीष्ठ । यालागी उद्धवासी परम
श्रेष्ठ । स्वमुखे वैकुंठ संबोधी ॥ ४५ ॥ संसार योनी अनेक । त्यामाजि मनुष्य लव अ
ती चांग । तेही अवीकळ अव्यंग । संपूर्ण सांग निर्दुष्ट ॥ ४६ ॥ सकळ देहामाजि जाण
ऐसे पुरुषदेह प्राधान्य । त्याही माजी विवेकसंपन्न । वेदशास्त्रज्ञ मुमुक्षु ॥ ४७ ॥ वे
दशास्त्र विवेकसंपन्न । त्याही मासी मोक्षी ज्या माझे भजन । भजत्या माझी अनन्य
शरण । सर्वस्व जाण मज लागी ॥ ४८ ॥ सर्वांमध्ये जे अनन्य शरण । तेथे माझि कृपा परि
२ पूर्ण । माझी कृपा माझे ज्ञान । पावोनी संपन्न मद्भजनी ॥ ४९ ॥ एही गुणी वीचारी २
ता लोक । आपिला दिसे उद्धव एक । यालागी यदुनायक । पुरुषवर्या भिषेक वचने करी ॥ ५० ॥

(4A)

ऐसेसंबोधोनीउध्दवासी॥त्रीगुणगुणस्वभावासी॥सांगताप्रथमसत्वासी॥ऋषिकेसप्रति
पादि॥५१॥उदंउसत्वाचीलक्षणे॥यात्तपधरा बोलीत्तिश्रीकृष्णे॥त्तेत्वीएकाकोणकोण॥
नीजनिरूपणहरीसांगे॥५२॥श्लोक॥शमोदमस्तितिक्षेक्षातपःसत्यंदयास्मृतिः
तुष्टिस्यागोस्पृहाश्रधाह्रीर्दयादस्वनिर्वृत्तिः॥१२॥टिका॥आपुलिजेचीत्तवृ
त्ति॥साउउनीबाह्यस्फुर्त्ति॥अखंडराखणे[illegible]स्थीति॥शमनिश्चित्तियानाव॥५३॥बा
ह्यइंद्रियाचीचउफउ॥शमेसीकरा[illegible]ोउ॥नियहणेविषयस्वाउ॥दमोत्वे
कोउयानाव॥५४॥जेणेहरीखमाह[illegible]त्याचीचत्तिसाहानेदुःख॥तीत्तीक्षा
यानावदेख॥शुध्दसत्वात्मकउध्दवा॥५५॥[illegible]कोणकेचाकिमात्मक॥निष्कर्मकीक
र्मबधक॥करणेनिजात्मवीवेक॥[illegible]पाकयानाव॥५६॥जागृत्तिस्वप्न
सुषुप्तिभात्त॥भगवत्प्राप्तिलागीचीत्त॥झुरणीमाजीपडेनित्य॥तपनिश्चीतया
नाव॥५७॥आवडिजेवीनघेववेविष॥तेवीप्राणांत्तेनबोलेल्लटिक॥साचबोल
नेनिश्शंक॥हेसत्यदेखसात्तीका॥५८॥भूतावरीकठीणपण॥जोस्वप्नीनदेखेआपण॥
भूतदयात्तेसंपुर्ण॥उद्धवाजाणनिश्चित्त॥५९॥माझामुख्यनीजस्वार्थकोण॥मी
कायकरीतोकर्माचिरण॥ऐसेजेपुर्वानुस्मरण॥स्मृत्तिजाणत्तिनाव॥६०॥नकरी

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

त्ताअत्तीअयाटी ॥ यथालाभेसुखीपोटी ॥ त्यानावेगानिजसंतुष्टि ॥ जाणजगजेठी
उद्धवा ॥ ६१ ॥ जिमीव्हालेजीवीकाभाग ॥ त्यातहीसत्पात्रीदानयोग ॥ बीषयममता
साउनेसांग ॥ त्यानावेत्यागउद्धवा ॥ ६२ ॥ अर्थस्वार्थीइछाचेठ ॥ अर्थजोडित्ताअ
धीकवाढे ॥ त्तिसाउनेनिजनिवाडे ॥ निस्पत्ताघेउत्तेठाई ॥ ६३ ॥ जेथेनिस्पृह
समूळसांग ॥ त्याचीनावदृढवैराग्य ॥ हेपरमार्थाचेनिजभाग्य ॥ येणेश्रीरंग
सापडे ॥ ६४ ॥ जोगुरुवाक्येविश्वासी ॥ सबाह्यखीकत्नासर्वस्वेसी ॥ त्ताचीभा
वार्थीद्विजदेवासी ॥ श्रद्धासखापन्नीसत्तरूळनोदे ॥ ६५ ॥ नरदेहीलाभेपरब्रह्म
तदर्थनकरोनीसत्कर्म ॥ विषयार्थकरीधर्माधर्म ॥ त्तेलज्जापरमअतिनिंद्य
६६ ॥ जेणेदुःखीहोइजेआपण ॥ तेदुजीयासीनाहीकरण ॥ दुःखनेदुनीसु
खकरणे ॥ हृदयाम्याश्रीकृष्णवंदीजे ॥ ६७ ॥ पुढीलासीनेदुनीदुःख ॥ स्व
येभ्हत्नमात्रादेनेसुख ॥ हेचीदयापरमार्थीक ॥ दुसरेनिदेखयालागीसा
गे ॥ ६८ ॥ खातानाबादेपुढपेडिजैसी ॥ त्तेसेंगोणदेखोनीवीषयासी ॥ जो
॥ ४ ॥ चीनटत्नाब्रह्मसुखासी ॥ स्वव्हतियासीबोल्लिजे ॥ ६९ ॥ रंकुबेसत्नापाल ॥ ४ ॥
खीसी ॥ वीसरलाप्रवित्तिसुउक्यासी ॥ त्तिवाउपेक्षुनावीषयासी ॥ जाब्रह्म

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

सुखासीपडकरत ॥ ७० ॥ कल्याणाचीवाढीमुसापासी ॥ कणुनिउरेमुसेसी ॥ नोकणुया
वयाहातासी ॥ साडितिमुसासीपारखुनी ॥ ७१ ॥ तिवीब्रह्मसुखाचीयेचाडे ॥ नरदेहाचापा
उपेडे ॥ तिब्रह्मसुखजेहातांचेढ ॥ तेदेहाचेनावेउवीषयमुस ॥ ७२ ॥ तिवी साडुनीवीष
यप्रीत्ति ॥ ज्यासीब्रह्मसुखीसुखप्राप्ती ॥ यात्तीनावस्वनिवृत्ति ॥ जाणनिश्चित्तिउ
द्धवा ॥ ७३ ॥ यापंधरालक्षणाचीस्थिति ॥ ... तेत्तेनोष्ठकसहस्मृति ॥ तेगाधित्तसह
चीसहवृत्ति ॥ आदिनारायेश्रीपति ... ॥ ७४ ॥ सर्वभूतिअहंकेत्रीमत्ता ॥ देखेज
गवक्षावोत्तहवत्ता ॥ यानावत्रोधीत्त ... गुणाचस्ठोछेदक ॥ ७५ ॥ ऐसीयाप
तिसहगुण ॥ सात्वीकापासीवर्त्तेपूर्ण ॥ आ...तारऔचेत्तलक्षण ॥ स्वयेश्रीकृष्णसा
गतु ॥ ७६ ॥ श्लोक ॥ कामद्रहामदस्तेप्यासने आसीर्भिदासुखं ॥ महोत्साहोयद्रा:
प्रीतिर्हास्यंवीर्यंबलोद्यम: ॥ ३ ॥ टिका ॥ कामहणिजेवीषयत्रोषु ॥ जिवीद्वंधनिघोढ
कुत्तोष्टु ॥ तिवीपुरवीत्ताकामाभिलाष्टु ॥ कामअसेसुपेवाढे ॥ ७७ ॥ यानावकामजा
ण ॥ कामकीयाचेइहापूर्ण ॥ ज्ञाणविद्येचादर्पगहण ॥ मदानेलक्षणत्यानाव ॥ ७८
जालियाहअर्थप्राप्ती ॥ वासनेनसीनकेत्तप्ती ॥ चढतिवाढत्तिआरात्ति ॥ त्द्माने

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(6)

श्चियनाव ॥ ७९ ॥ अतिगर्वेजेस्वधवत्ता ॥ कोन्हादृष्टिनाणिसर्वथा ॥ यानावस्ततेभावस्वछा
जाणतत्त्वताउद्धवा ॥ ८० ॥ अर्थप्राप्तीकारणे ॥ इष्टदेवताप्रार्थने ॥ प्रपंचीकसुखमाग
णे ॥ आशीष्मणणेयानाव ॥ ८१ ॥ भिदाम्हणीजेभेदजाण ॥ स्फुरद्रूपप्रपंचजेणेकभा
ण ॥ मासितुछिप्रपंचवचन ॥ भीदालक्षणयानाव ॥ ८२ ॥ राजससुखाचानवलमाग
वीषयसुखभोगजोसांग ॥ त्याचीसुख[illegible]चांग ॥ सुखप्रयोगयानाव ॥ ८३ ॥
रणीउछावोसुरासी ॥ कापुत्रोत्सव[illegible]वीवाहोत्सवसुहृदासी ॥ महोत्सवो
त्यासीबोलीजे ॥ ८४ ॥ शास्त्रवेदवाद[illegible] ॥ कुयुक्तिसुरापराभवने ॥ त्रितेख्या
तिवाढवणे ॥ येत्रामीरवनेयानाव ॥ [illegible]दीजनाहातीकीर्ति ॥ स्वयेचारवाणवी
दीगंती ॥ यानावयेत्राप्राप्ति ॥ जाण[illegible]उद्धवा ॥ ८५ ॥ एकोनिवक्रोक्तिछंदबंद
उपहासअतिवीनोद ॥ त्येथेराजसाहास्यविषाद ॥ जाणप्रसिद्धउद्धवा ॥ ८७ ॥ वीर्य
म्हणीजेकेवळ ॥ बळाढ्यताअतिप्रबळ ॥ दाखवनेशरीरबळ ॥ यानावशीळवी ब
यचि ॥ ८८ ॥ राजबळेउद्दीमव्येवहार ॥ आगदठायाजोव्यापार ॥ न्यायसाडुनी
॥५॥ स्वार्थफार ॥ बळोद्यमप्रकारयानाव ॥ ८९ ॥ येपंधराहीलक्षणे ॥ ज्यापेनादतिसंपूर्ण ॥५॥
तोराजसुवोळखणे ॥ जीचेप्राणेनिश्चिंत ॥ ९० ॥ केवळअवीवेकसंपत्ती ॥ तामसा

(६१)

चीत्तमोवृत्ती॥ सोळालक्षणेत्याचीस्थिति॥ एकचतुजपत्तिसांगेण॥ ओ१॥ श्लोक॥ ॥
क्रोधोलोभोन्रतंहिंसायांच्यादंभक्कमःकलिं॥ शोकमोहौविशात्तिंनिदराभिरनुद्य
म॥४॥ टिका॥ ॥ क्रोधकामाचीअपुर्णविस्था॥ लोभम्हणजेअतिकृपणता॥ अन्रतम्ह
णजेअसत्यता॥ हींसातेतत्ताताापरपीडा॥ ओ२॥ यांच्याम्हणिजेलोल्यंगयत्ता॥ दंभम्हणजेअ
तिमान्यता॥ क्कमम्हणजेआतिअयासत्ता॥ व्यर्थकल्हताकळिजाण॥ ओ३॥ शोकम्हणि
जेहाहाकारु॥ मोहम्हणजेभ्रमाचपुर॥ विशादम्हणिजेदुःखसंचारु॥ अभ्येत्तरंजेणेपो
ळे॥ ओ४॥ आर्त्तम्हणिजेआतिसंत्ताप॥ निद्राम्हणजेअसदारोप॥ आत्राम्हणीजेअतिलोलु
प्य॥ महाभयकंपभीमत्राछे॥ ओ५॥ एकातिंद्रचेनिजधर्म॥ जेअळसाचेनिजधाम॥ ज्यांचे
उयत्तासिात्तीवपरम॥ निद्रानिद्रीमत्तामर॥ साडोनियासकळकर्म॥ स्तब्धवत्तारहेपरम
यानावअनुद्यम॥ सुखाचळित्तमत्तेबहूवस॥ ओ६॥ यात्तमोगुणाच्यासोन्याकळा॥ ज्याचेअं
गीबाणातिसंकळा॥ तोतमोरात्रीचाचंद्रकाळा॥ विवेकआंधळातासस॥ ओ८॥ सत्वरज
तमोगुण॥ यांचिचोळखीलागीजाण॥ केलेभिन्नभिन्ननीरोपण॥ आत्तामिश्रलक्षणेते
अेक॥ ओ९॥ श्लोक॥ सहस्परजस्तश्चैवतामसश्चानुपुर्वशः॥ वृत्तयोवर्णितप्राय
संनिपातमथोश्टणु॥५॥ टिका॥ सांगीतलीत्रीगुणास्थिति॥ याएकेक्याच्याअ

Joint project of the Rajawade Samshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

नंतरहति ॥ त्याही अनंतप्रायहोति ॥ जीवासी गुणगुंत्ति तेथेची पडे ॥ १०० ॥ मस्तकी
केतू म्हीकटल्लहोत्ति ॥ तैज्याचेस्याचे निनुगवत्ती ॥ त्तिवीत्री गुणाची गुणगुंति जी
वाहात्ती जगवेना ॥ १ ॥ भीळो नि सरव्यामायाबहीणि ॥ हातिघेउनी तल्लकुणि ॥ नुगेचे
चीकूर स्याकेराश्रेणि ॥ तेवी गुणाची वेणी जीवासी ॥ २ ॥ त्री गुणाचीवी भागस्ती सी·
जीवसामर्थ्येजरी होत्ति ॥ तरी शुद्ध सर्वीकरनी बस्ती ॥ गुणात्ति त्तिमवेत्रात्ता ॥ ३ ॥ ए
सा निजगुणाचा उगवे ॥ जीवाचे निनकेनिवहि ॥ याल्लागी गुरुचरणि सद्भावे ॥
सभाग्यपहा होरारिवित्ति ॥ ४ ॥ स भाग्य ते जनी ॥ ज्यासी सद्गुरुसर्वीजननी
वीवेक वैराग्य घेउनी फणि ॥ ज्ञेत्री गुणाची वेणी उगवीत्तु ॥ ५ ॥ ज्याचीजगनल्लीगु
णगुंत्ति ॥ पुडती गुंत्ति पडेल्ल मागुति ॥ याल्लागी तेमहामत्ती ॥ मुंडुनि साडित्ती सन्या
सि ॥ ६ ॥ एकाची नवलगत्ति ॥ उद्भट वैराग्याची स्थिति ॥ गुंति उगवल्यानरी घती ॥ मुळिची मुं
डितिसमूळ ॥ ७ ॥ विवेकुफणीचेनी मेळे ॥ वोढाता वैराग्यबळे ॥ जेअत्रात्तभावबळे ॥
तेमध्येची पलेउठोनि ॥ ८ ॥ अत्रात्तपळतादेखोनि दुरी ॥ येकेल्ल पाहा मोल आधारी ॥
एकेगुंत्ती राखोनी शीरी ॥ गुंतीमाझारी नीघाल्ली ॥ ९ ॥ एकाअंत्यत्तअतीकरटि ॥ नेके
चीगुरुमाउल्ली सीभेटी ॥ ऐसेसंसारीपोरपोरटी ॥ गुणदुःखकोटिभोगीत्ति ॥ ११० ॥ द्वि

पराङ्मुखयुविधाता ॥ त्याचे निनकेगुणभागता ॥ माइतराचीकोनकथा ॥ गुणातवत्ता निवडाव
या ॥ ११ ॥ ऐसीयाज्यात्रीगुणवृत्ति ॥ मजहीनिर्दोषननीचवृत्ती ॥ यालागीवर्णीत प्राय र्णित
पदोक्ति ॥ यादोश्लोकार्थिबोलीला ॥ ॥ मागील्यांतिश्लोकार्थि ॥ सागीतल्यात्रीगु त्यां
णास्थिति ॥ त्रीगुणाचीमीश्रीतगति ॥ सन्निपातवृत्तितेऐक ॥ १३ ॥ श्लोक ॥ सन्निपा
तस्त्वहमिति ममेत्यकद्धवयामतिः ॥ वैकारिकसन्निपातोमनोमात्रेंद्रियासुभिः ॥ ही
टिका ॥ गुणसन्निपातप्रकार ॥ एकुवीजो अहंकार ॥ तोगुणसंगेत्रीप्रकार ॥ ऐके
वीचारतयाचा ॥ १४ ॥ वर्णाश्रमवीहीत ॥ वेदाज्ञापाळनेअवस्य ॥ मीअसा
जाणेचिदं ॥ हाअहंउदास सात्विक ॥ मी स्वधर्मकर्मकर्त्ता ॥ मीस्वर्गादिसुखभो
क्ता ॥ मजपावतीनानावस्था ॥ याना अहंता राजस ॥ १६ ॥ मिदेहधारिसुभटुनरु
मीचीकर्त्तासस्तुसीसंव्हारु ॥ मीसर्वाधिअतिदुर्द्धरु ॥ हाअहंकारुतामस ॥ १७ ॥
गुणानुसारेममताजाण ॥ त्रीवीधरूपेस्फुरेस्फुरण ॥ येचीअर्थिचेनिरोपण ॥ वि
षदश्रीकृष्णसागतु ॥ १८ ॥ माझेहदयीचाभगवंत ॥ तोचीसर्वभूत्तिहृदयस्त ॥ भू
त्ते माझीचसमस्त ॥ हिममताजोधितसत्वाची ॥ १९ ॥ भक्त संत साधुसज्जन ॥

Joint property of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

तेचीमोक्षसुहृद्दजन ॥ ऐसीजेममतापूर्ण उद्धवाजाणसत्वावस्था ॥ २० ॥ ज्यादे
वाचीउपासकत्ता त्योविवेकनवीदिक्षितत्ता देवीधर्मीममता तिसाविकत्ता
सत्यरूप ॥ २१ ॥ जीवाहोनीवरत्ती सद्गुरूचरणीअतिप्रीत्ति ऐसीममतेची
जेजाती तेजाणनिश्चितिसात्विक ॥ २२ ॥ वैष्णवीधर्ममत्ता दंभरहीत्त
निष्कामत्ता तिसात्वीकममत्ता एकअवस्थारजाची ॥ २३ ॥ निवृतीमार्गमि
नीत्तटीक सत्यसाचारलोकेद नेचममतादेख तेअवस्थकराज
सी ॥ २४ ॥ प्रवृत्तिशास्त्रीआवडी हे लोकीक चीअत्यंतगोडि नावरूपाचीउभवी
गुढी हेममत्तारोकडिराजसा ॥ २५ ॥ पुत्रमाझेअवस्यक नारीरसमं
धीआसलोक द्रव्यदाराचीममता निश्चके हेबुद्धिबोळखराजसा ॥ २६ ॥ ज्या
देवाचीकरी भक्ति नावरूपजोडेसंपत्ती तेतेदेवतेआवडती हेममत्तानि
श्चितिराजसा ॥ २७ ॥ काम्यकर्मीआवडिदेख आसमानीसकामकर्मक
सत्यस्वर्गादिविषयसुख हेममतादेखराजसा ॥ २८ ॥ हेरजोगुणाचीममता

तुजम्यासांगीतलीत्तत्वता तमोगुणाचीअवस्था एकवेवरूछासांगेन

Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

आपुल्या देहासी जो हुंतुं करी ॥ का पुर्वपुर्वजाचा वैरी ॥ त्याच्या ल्लेकुरासी वैर धरी ॥ हे बुद्धि
नीष्ठुरीत्त तामस ॥ ३० ॥ पुढे ल्लेकुराच्या ल्लेकुरी ॥ व्रत्ति भुमि जिवि केवरी ॥ आडवा येइल स्व गो
त्री ॥ त्यासी वैरी तामसु ॥ ३१ ॥ ऐसे पुर्वपुर्व माझे वैरी ॥ मी निर्दाळिन संसारी ॥ यालागी
शध्ये अभिच्यारि ॥ तिमम त्तास्वरी त्तामस ॥ ३२ ॥ अभिचारिकी जे मंत्रज्ञ ॥ तिमा निमाझे
आप्त स्वजन ॥ डाकी नित्रा किनी उपासन ॥ ऐसे मत्तासंपूर्ण त्तामसी ॥ ३३ ॥ असो हे बहू
साळवी प्रात्ति ॥ ये के येगुणि अनंतत्रा [illegible] ति [illegible] न्ही जे पेमी श्रीत्त होति ॥ सन्निपात्त जे
तिस्या नाव ॥ ३४ ॥ कफ वात्त आनि पी [illegible] य कम जे पे होत ॥ ति पव पजे सन्निपा
त ॥ ति त्रिगुणाचा ये थ सन्निपात्तु ॥ ३५ ॥ स [illegible] त्य वित्यात्मक मन ॥ पंच विषय पंच प्रा
ण ॥ दसेंद्रिय व्यवहार पूर्ण ॥ ते पं [illegible] गुण सन्निपात्तु ॥ ३६ ॥ तिन्ही सन्निपा
त्त निरोपण ॥ त्रीगुणाचे मिश्र लक्षण ॥ स्वये सांगता हे श्रीहरि कृष्ण ॥ मिश्रित गुण
सन्निपात्तु ॥ ३७ ॥ धर्मे वार्पेचि कामेचि यदा सोपरी वे इति ॥ गुणानां सन्निक
र्षियं श्रद्धा रति धनावहः ॥ ७ ॥ टिका ॥ पुरुषाच्या टाइ की या कर्म ॥ क्षणा स्व धर्म क्ष
णा काम ॥ क्षणा चा वाढ अर्थेचि प्रेम ॥ हा संक्रम त्री गुणाचा ॥ ३८ ॥ गुण संक्रमे निश्चे

A joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai

काय ॥ त्रीगुणी धर्मत्रीविधहोय ॥ कामहीत्री विधहोउनी ठाय ॥ अर्थस्वार्थेनिर्वाहे
त्रीगुणात्मक ॥ ३९ ॥ येपे कर्मासी दोषनाही ॥ दोषकर्माचे बुद्धिच्या ठाइ ॥ तोची कर्त्यत्त्ये
नाकरी काही ॥ तिफळपाही स्वयेभोगी ॥ ४० ॥ सानिवंद्य सोनेपणे ॥ याचे घडित्यासो
ने ॥ वंद्य तेची निंद्य करणे ॥ तिवी स्वधर्मद्दषले गुणबुद्धि ॥ ४१ ॥ भुमिसहज शुद्ध ओह
ळे परी जे ते पीकहोय ॥ तिवी स्वकर्म श्रद्धपाके ॥ फळभोगुत्याहेगुणवृत्ति ॥ ४२ ॥ वाचा
सहजसरळगोमटी ॥ रामनाम [illegible] पाजाय करी तिचा वटी ॥ भोगे नि
दपाठी महापाप ॥ ४३ ॥ तिवी स्वध[illegible]युक्त पुरुषासी करी वीरक्त ॥ तेथे त्रि
गुणाच्या सन्निपात्त ॥ श्रद्धा [illegible] ॥ ४४ ॥ स्वधर्मकर्मी श्रिद्धा जो उ ॥ क्षण
कुळांगे विरक्त केउ ॥ क्षणभोग [illegible] ॥ क्षणे का पेउ ममत्ता ख्यादि ॥ ४५ ॥
तसीच कामाची विकित्ति ॥ क्षणे क निःकामी प्रीति अति ॥ क्षणे क स्त्रीभोगास
क्ति ॥ क्षणाक रती परद्वारी ॥ ४६ ॥ याचीपरी धनाची जोडि ॥ क्षणे कद्व्यात्रासोडि ॥
क्षणेक अर्थाची आतिगोडि ॥ क्षणे का आसुडि परद्रव्य ॥ ४७ ॥ त्रीविध धर्म
६ त्रीवीध कर्म ॥ त्रीवीध रूपे धनागम ॥ यागुणवृत्तित्स्वधर्म ॥ साउनी अ ॥ दी
कर्म करी प्राणी ॥ ४८ ॥ एवं धर्म अर्थ कामा आत्त ॥ गुणसन्निपात्त अनंत ॥

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

फोडुनीसांगत्तायेथ ॥ वाढेलग्रंथअनिवार ॥ ४९ ॥ यालागीगुणसन्निपात्त ॥ सांगीत्त
लासंकळित्त ॥ तिन्चीअर्पिश्रीरुक्मनाथ ॥ असेसांगत्तसंक्षेपे ॥ ५० ॥ श्लोक ॥ १८
प्रवृत्तिलक्षणे निष्टा पुमान्यो हि ग्रहाश्रमे ॥ स्वधर्मे चानुतिष्टेत गुणानां समिति
हिंसा ॥ १९ ॥ टिका ॥ पुरुषासीजोग्रहाश्रम ॥ तोजाणावाकेवळकाम्य ॥ तेथेनित्यनैमित्य
ककर्म ॥ हास्वधर्मचीत्तशुद्धि ॥ ५१ ॥ ग्रहाश्रमीपैवसुन ॥ यालागीत्तमोगुणप्राधान्य ॥
ग्रहीस्त्रीभोगपावेजाण ॥ रजोगुण [illegible]याहेतु ॥ ५२ ॥ नित्यनैमित्त्यस्वधर्म हेग्रहस्था ॥
चेनिजकर्म ॥ हिच्चीचीत्तशुद्धिचेवर्म ॥ [illegible]मयाहेतु ॥ ५३ ॥ ग्रहस्थाश्रमप्रवृत्ति
जाण ॥ सदाभिश्रित्त तिन्ही गुण ॥ गु[illegible]णवंत करुन ॥ कर्माचरणकरवीत्ति
५४ ॥ नरंगत्ता तेणेरंगे ॥ स्फटिक[illegible]सोलागे ॥ तिवीगुणात्मा जीवात्मागु
णसंगे ॥ वर्त्तेतिगुणकर्मी ॥ ५५ ॥ जैवीकाकसबटीआपल ॥ करुनीदावी
सुवर्णवर्ण ॥ तेंचीपुरुषाचीस्त्रीयाजाण ॥ दावीगुणलक्षणवीभाग ॥ ५६ ॥ ॥
श्लोक ॥ पुरुषं सत्वसंयुक्तं मनुमीयाच्छमादिभिः ॥ कामादिभिरजोयुक्तं क्रोधा
द्यैस्तमसायुतं ॥ २० ॥ टिका ॥ इंद्रिये निग्रहोयथोचीत्त ॥ जोशमदमीसदाक्रीडत ॥

" Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

शांतिवसेतयात्त ॥ तोजाणनिश्चितसाक्षिकु ॥ ५७ ॥ जोसदाफळकामिकाम्मिक ॥ वांछिस्वर्ग
संसारभोगसुख ॥ द्रव्यार्थिअतिदांभिक ॥ रजोगुणीलोकतेजाण ॥ ५८ ॥ ज्यासीस्वधर्मि
नाहीरती ॥ आवडेअधर्मिप्रवृत्ति ॥ क्रोधलोभीमलिलिस्कुर्ति ॥ तोजाणनिश्चितिता
मस ॥ ५९ ॥ येवंदेखोनीकर्माचरण ॥ लक्षीजेपुरुषलक्षण ॥ यानावगाअनुमान ॥
विवेकसंपन्नजाणति ॥ ६० ॥ सामान्यत्वतीनिगुण ॥ सांगीतलेनिरोपण ॥ हेनकळे
त्त्वसणेमन ॥ गुणवृत्तिभिन्नअवधारी ॥ ६१ ॥ श्लोक ॥ यदाभजतिमांभक्त्या निरपे
क्षस्वकर्मभिः ॥ सत्वंप्रकृतिंया [illegible] पुमेत्या ॥ १७ ॥ टिका ॥ स्वकर्मीवांछित्त
फळ ॥ तिचीमायचेरुपडळ ॥ तिफळा [illegible] केवळ ॥ जेभजनश्रीकमहापि ॥ ६२ ॥ क
रानीफळाशेचेशुन्य ॥ स्वधर्मेकरीतीमाझेभजन ॥ पुरुषअथवास्त्रीयाजाण ॥ तिसत्व
संपन्ननिश्चीत ॥ ६३ ॥ देहावेगळिदशा ॥ तेणेस्त्रीपुरुषनामाभिधान ॥ परीआत्मास
त्सीनाहीजाण ॥ जेवस्तुसमानस्त्रीपुरुषि ॥ ६४ ॥ चीत्तवृत्तिक्रीयाचरण ॥ त्यानावेगा
कर्मजाण ॥ तिथेनिरपेक्षमाझेभजन ॥ स्वधर्मपूर्णयाना व ॥ ६५ ॥ रिसीयास्वधर्मनिवृत्ति
तिथेप्रगटेमाझीभक्ति ॥ तित्तसात्विकप्रकृति ॥ जाणनिश्चितिउद्धवा ॥ ६६ ॥ अत्रोका ॥

कर्मकरीताफलान्नावांछे॥ तोफळभोगुभोगणेघेउे॥ स्वकर्मेभक्तिकेवीघेउे॥ कर्मतेकुडे
अत्यंत॥ ६७॥ कर्मकरीताफळबाधक॥ नकरीताप्रत्यवायनरक॥ कर्मेकर्मबिद्धलोक॥ क
ळेदरवसंसारी॥ ६८॥ जीउहोताजोस्वतंत्र॥ तोकर्मेकेलापरतंत्र॥ येवढेकर्माचेचरीत्र॥
अतिविचित्रबाधक॥ ६९॥ स्वकर्मेभगवद्भक्ति॥ म्हणसीघेउेकैशारीत्ती॥ तेचीअर्थि
चीउपपती॥ स्वयेश्रीपतिसांगत॥ ७०॥ सर्पधावोनीधरीलातोंडि॥ तोसर्वांगाघालि
आढी॥ त्तेणेधाकेजोसोडि॥ तरीतोवी[illegible]महाविष॥ ७१॥ तोसर्पबाधेचीसाकडि॥
नीवारीमंत्रवादिगारुडि॥ तिवीकर्मीवि[illegible]बाधागाढी॥ नीवाडिरोकडिगुरुरावो॥ ७२॥
रिघतासद्गुरुसीनारण॥ कर्मकरीतानीब्र[illegible]॥ हेचीनीरपेक्षलक्षण॥ उद्धवाजाणनि
श्चित॥ ७३॥ ब्रह्मकर्माचेप्रकारा॥ क[illegible]ब्रह्मात्मक॥ हेचीमदर्पणाचेरव॥ माझेभ
जनेदेखयारीति॥ ७४॥ सर्वेंद्रियज्ञानस्फुर्ति॥ तेब्रह्मीचीब्रह्मशक्ति॥ ऐसीनिश्चयेकर्म
स्थिति॥ स्वकर्मभक्तियानाव॥ १७५॥ ऐसेनीकर्मेस्वभावीक॥ जिम्हजभजतिगाभावि
क॥ तेतेशुद्धसात्विकलोक॥ जाणनिष्टंकतउद्धवा॥ ७६॥ स्वधर्मसर्वथानिर्फळ॥ म्हणति
तेमुर्खकेवळ॥ स्वधर्मनीरसीचीत्तमळ॥ कर्मसमुळनिर्दळि॥ ७७॥ येरूडिस्वध

Joint project of the Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com